

शुभमंगल सावधान

लग्नाची पंगत बसलेली होती. 'वदनी कवळ घेता' म्हणून झाले. सीताकांत स्मरण जय जय राम, पार्वतीपते हर हर महादेवचा घोष झाला. जेवायला सुरुवात करतानाच एका मुलाने वडिलांना प्रश्न केला, 'बाबा, नुसतं रामाचं नाही, तर महादेवाचं नाव का घेत नाहीत ? सीताकांत आणि पार्वतीपते हे कशाला म्हणायचं ?' वडिलांनी उत्तर दिलं, 'आज लग्नाचं जेवण आहे ना ? म्हणून देवांबरोबर त्यांच्या बायकांचीसुद्धा नावं घ्यावीच लागतात.' यावर पंगतीत मोठाच हशा पिकला.

राम, महादेव, विष्णू यांचं नामस्मरण त्यांच्या पत्नींच्या नावाशिवाय पूर्णच होत नाही. कारण त्या त्यांच्या शक्ती आहेत. त्यांची जी चरित्रं आपल्या डोळ्यासमोर असतात. त्यात त्यांच्या दाम्पत्यप्रेमाचा फार मोठा भाग असतो. त्यांच्यामध्ये वाद होतात. एकमेकांची मतं अनेक वेळा पटत नाहीत. दृष्टिकोन वेगवेगळे असतात. तरी प्रेमाचा धागा मजबूत होत राहतो आणि ते एकत्रच असतात. एवढंच नव्हे, तर एकच असतात. ही दाम्पत्यं खरंच नवविवाहित

जोडप्यांसाठी आदर्श म्हणूनच ठेवायची असतात. नवविवाहितच का, कोणत्याही वयाच्या आणि लग्नाला कितीही वर्षे होऊन गेली तरी पती-पत्नींना असेच आदर्श नजरेसमोर हवेत.

विवाहबंधनच नव्हे, तर संबंध मानवी जीवनच एक मोठं आव्हान असलेली अशी कठीण साधनाच आहे. त्यात प्रेम करायचं असतं, ते मिळवायचं असतं आणि टिकवायचं सुद्धा असतं. आपल्या प्रेमाला योग्य प्रतिसाद मिळणं यासारखं दुसरं कोणतं सुख नसेल. पण हा प्रतिसाद मिळवायचा असतो. त्यासाठी काहीच न करता, त्याची अपेक्षा राखणं ही फार मोठी चूक आहे. कारण त्याने निराशाच पदरात पडते.

प्रियाराधनाच्या वेळी आणि विवाहानंतर काही दिवस एकमेकांचे प्रेम मिळविण्यासाठी केवढे प्रयत्न होतात. आपल्या आवडीनिवडींना मुरड घालून दुसऱ्यासाठी त्याग केला जातो. तडजोडी केल्या जातात. पण जसजसे वैवाहिक जीवन पुढे सरकत जाते, तसतशा या प्रयत्नांना मर्यादा पडत जातात आणि पुढेपुढे तर अशा प्रयत्नांची गरज आहे, हा विचारही मनात येत नाही.

सहवासाची ओढ सुरुवातीला जेवढी असते, तेवढीच ती नातवंडं झाली तरी टिकू शकते. वैवाहिक जीवनात उभी राहणारी प्रत्येक अडचण ही दोघाही पतिपत्नीची कसोटीच असते. तिला जर उतरलो नाही तर पूर्वीच्या आयुष्यात घेतलेल्या आणाभाकांना काय अर्थ आहे ?

शेवटी आयुष्यातली आव्हानं समर्थपणे पेलण्यासाठी निष्ठा अतिशय दृढ असावी लागते. वैवाहिक जीवन हे सर्वात कठीण आव्हानांपैकी एक आहे. स्वतः सुखी होण्याचा प्रयत्न करताना दुसऱ्यालाही सुखी करण्याची जबाबदारी आपण घेतलेली असते. ती जर व्यवस्थित पार पडली किंवा त्या दिशेने प्रयत्न जरी होत राहिले, तरी पुष्कळच मिळवलं असं होईल. प्रेम वाढतं राहावं यासाठी प्रामाणिक राहिलं. तर हवे असलेले प्रतिसाद येतच राहतील. हे अवधान टिकलं, तर शुभच आहे आणि मंगलही आहे.

‘संसार सुखाचा होईल निर्धारू.’

- भीष्मराज बाम
(‘मना सज्जना’ या पुस्तकातून)